

Technikai részletnek tűnik, de nem az: diktafonra vett szavait szinte változtatás nélkül gépelhettem át. Lassú, megfontolt, rendezett szavai mögött belső rendet érzek, a gondolatok rendjét, a világ képének, az én képének a rendjét. Amennyire látom, nem tett semmi rendkívülit. Csak tette a dolgát, csak mindig a legjobbat akarta, csak soha nem érte be a középszerrel. Csak ment lépcsőről lépesre egy úton, ami most véget ér. Demény Anna nyugdíjba megy. Diákkorában magasugró volt. Lényegében az maradt egész életében. Magasra tette a léceket, nem alkudott. Átugrotta. Tanulságos lenne együtt látni azokat az ezreket, akik azért beszélnek igényesen az angolt, mert tőle így tanulták. Ha mind itt lennének, az lenne az igazi elköszönés.

Angolul tudni kell, és kész

Demény Anna

Asztalos István: Anna, amikor készültem erre a beszélgetésre, elgondolkodtam azon, hogy mit tudok rólad. És meglepődtem, hogy milyen keveset tudok. Te vagy ilyen titokzatos, vagy én nem figyeltem eléggé?

Demény Anna: Szerintem nagyon sok dolgunk van, és elrohanunk egymás mellett nap mint nap az iskolában. Ezért nem tudunk egymásról eleget.

A.I.: Te mikor találkoztál először az angol nyelvvel, úgy, hogy visszatekintve azt mondhatod: ez már a nagy találkozás volt?

D.A.: Nekem az angol nyelv titkos szerelmem volt. A középiskolában orosz és németet tanultam, de az elég hamar világossá vált, hogy orosz szakos biztosan nem akarok lenni. Viszont már az általános iskolában úgy éreztem, hogy a nyelvekhez van tehetségem, ezért ilyen irányban szeretnék továbbtanulni. Elég nagyképpően úgy gondoltam, hogy két idegen nyelv után már magam is meg tudok birkózni egy harmadikkal. Így aztán beszereztem angol tankönyveket, és elkezdtem angolul tanulni.

A.I.: Mi inspirált?

D.A.: Egyszerűen tetszett a hangzása.

A.I.: Volt olyan középiskolai osztálytársam, aki azért kezdett angolul tanulni, hogy értse a Beatles-dalok szövegét. Neked volt ilyesféle motivációd?

D.A.: Nem, még ezt sem mondhatom, hogy a Beatleseket szerettem volna érteni. Nem, egyszerűen tetszett a hangzása, és ösztönösen úgy éreztem, hogy nekem az angolt tanulnom kell. Mindenképpen.

A.I.: Amikor te középiskolás voltál, az a Kádár-rendszer fénykora volt...

D.A.: Igen, '66 és '70 között.

A.I.: *Akkoriban mennyi esély volt arra, hogy valaki, aki angolt tanul, azt érdemben használni tudja?*

D.A.: Erre az a legjobb válasz, amit az anyukám kapott az iskola igazgatójától, amikor elmondta neki, hogy én angol-németre akarok felvételizni. Az igazgató azt mondta erre, hogy azzal aztán biztosan nem tudok majd elhelyezkedni. Azt mondta, ez nagyon rossz választás.

A.I.: *Nem kedvetlenedtél el?*

D.A.: Nem. Ha egyszer eldöntöttem valamit, sohasem érdekelt, hogy ki mit mond. Az én utamról nekem kell döntenem. Harmadikos, negyedikes gimnazista koromban kialakult bennem, hogy az angol, amerikai és a német irodalommal szeretnék foglalkozni. Sokat olvastam, az irodalom nagyon korán elkezdett vonzani, aztán később a nyelvészet is.

A.I.: *Tudós típus lehettél volna akár?*

D.A.: Nem hiszem. Inkább gyakorlatias voltam, a tudós élet nem állt közel hozzám. Minősített sportoló voltam, napi 2-3 órát töltöttem edzéssel.

A.I.: *Kitalálsz. Kosárlabda.*

D.A.: Nem talált. Atletizáltam, magasat ugrottam. Tulajdonképpen mindenki azt is várta tőlem, hogy a Testnevelési Főiskolára megyek, edző leszek meg élsportoló, mert országos szintű eredményeket értem el atlétikából. De úgy gondoltam magamban, hogy a sport nekem hobbi marad. Igazából tanár sem akartam lenni, bár a nyelvekkel akartam valamit kezdeni, vagy idegenvezető akartam lenni, tolmács vagy fordító. Valami ilyesmi.

A.I.: *Ezzel számba adtad a kérdést: hogy lett akkor belőled mégis tanár?*

D.A.: A sors irányított a tanári pályára. Most már biztos vagyok benne, hogy mindenkinek van valami küldetése, és úgy gondolom, hogy az én küldetésem az volt, hogy tanár legyek. Pedig mindig nagyon tiltakoztam ellene. Mindig azt mondtam, hogy én aztán nem, mert én nem olyan típus vagyok, nem lennék jó tanár. Az ELTE-re, ahová először felvételiztem, nem tanárszakra jelentkeztem, hanem bölcsésznek. Oda nem vettem fel, így aztán egy évig dolgoztam. Másodszor Debrecenbe jelentkeztem, és ott csak tanári szak indult. Ez volt az egyik lökése a sorsnak, hogy csak tanári szakon végezhettem. Most már mosolygok rajta, de négy évig azon idegeskedtem, hogy mi lesz az ötödik évben, amikor osztályok elé kell állni a szakmai gyakorlaton. Az első órám katasztrofális volt, aztán a második már jobb, és amikor a közepe táján voltam a tanári gyakorlatnak, akkor azt mondtam, hogy ezt ki lehetne próbálni tulajdonképpen a való életben is.

A.I.: *Hova jártál középiskolába?*

D.A.: Gyöngyösön, a Berze Nagy János Gimnáziumba.

A.I.: *Milyen emlékeid vannak? Az iskoláról is, de főleg magadról. Milyen voltál diáknak?*

D.A.: Milyen voltam diáknak? Úgy emlékszem, hogy könnyen tanultam. A tanulás nem volt számomra különösebben megerőltető. Az iskolában nagyon jól éreztem magam, jó társaság volt, szerettem a tanáraitam is. Tanítás után rohantam edzésre, készültem a versenyekre, majdnem minden hétvégén volt valahol verseny, a maradék időben házi feladatot csináltam, beszámoltam a szüleimnek az iskoláról, a versenyekről, sokat beszélgettünk otthon, és labdajátékokat játszottunk az udvaron a házbéli gyerekekkel.

Tévé először másodikos gimnazista koromban került a lakásba.

A.I.: Ezek szerint jó tanuló voltál...

D.A.: Igen. Majdnem mindig kitűnő tanuló voltam. Legalább jeles. Az egyik tanév végén én nyertem el a „jó tanuló – jó sportoló” díjat, erre még most is büszke vagyok.

A.I.: Pedig van egy olyan vélekedés, hogy a problémás diákokból lesz a jó tanár.

D.A.: Hát ez nálam nem jött be. Engem szerettek a tanáraink, és viszont. A szüleim a tanárok tiszteletére neveltek, és példát mutattak kitartó, felelősségteljes munkából.

A.I.: A Lovassyról mikor hallottál először?

D.A.: Huh, a Lovassyról mikor hallottam? Ez érdekes volt. Az egyetem utolsó évében, a legutolsó félévben kimentünk heten az NDK-ba részképzésre, ezért az első félévben kellett elvégeznem a tanítási gyakorlatot mindkét szakból. Úgy április környékén Rostockból, a részképzés helyszínéről Weimarba utaztunk csoportosan. Oda küldték utánunk Debrecenből a pályázható intézmények listáját. Akkor még kötelező volt megpályázni valamilyen tanári állást az ilyen szakot végzőknek. Három helyen hirdettek angol-németes állást, és ezek közül Veszprém volt a legszimpatikusabb...

A.I.: Miért?

D.A.: Voltunk itt osztálykiránduláson, kellemes benyomásaim voltak magáról a városról, tudtam azt is, hogy Veszprémnek nagyon jó színháza van, a kulturális életéről nagyon jókat olvastam. És persze volt még egy fontos vonzerő, a Balaton.

A.I.: Amikor a paksamétában felfedezted a Lovassy nevét, mondott az neked valamit?

D.A.: Á, semmit nem mondott. Nem tudtam semmit az iskoláról, de itt volt angol-németes állás, és azt gondoltam, hogy akkor ezt pályázom meg.

A.I.: Milyen volt az a Lovassy, ahova jöttél? Ha összehasonlítod például a maival.

D.A.: Egészen más volt a korszellem. Katonásabb volt a léggör. Még a tanári értekezleteken is előre megszervezték, kik és milyen sorrendben fognak hozzászólni a témához. Akkoriban alaposan meg kellett gondolni, hogy az ember mit mond ki hangosan, még a kollégái előtt is. Ez nekem furcsa volt az egyetemi évek után. A tanárok közössége viszont akkor is példaszerű volt, nekem is sokat segítettek a beilleszkedésben. Sokkal kevesebb felbomlott család volt még akkoriban, ezért a gyerekek jobban neveltek és sokkal, sokkal tanártisztelőbbek voltak. Könnyebb volt velük dolgozni, lehetett inkább a tanításra helyezni a hangsúlyt, kevésbé a fegyelmezésre és az alapvető viselkedési normákra. Most sokkal többet kell a tanórán fegyelmezéssel foglalkozni, ami elviszi az energiát, és elveszi az időt a rendesen viselkedő és tanulni vágyó gyerekektől.

A.I.: Ha már a korszellem szóba került... Nem akarom ezt erőltetni, de azért csak megkérdelem: a nyelvekhez, különösen bizonyos nyelvekhez kötődtek politikai képzetek. Például az orosz nyelvhez.

D.A.: Ez így volt. Meg kötelező is volt.

A.I.: És talán az angol nyelvhez is, hiszen nyugati nyelv volt, az Egyesült Államok nyelve, a fő ellenségé.

D.A.: Meg nem volt kötelező, így aztán eleve adott volt, hogy melyiket szerették jobban a diákok.

A.I.: Érzékeltétek akkor ezt?

D.A.: Persze. A gyerekek meg is mondták, ha megkérdeztük, hogy melyik nyelvet szeretik jobban, akkor 95 százalékban, de akár 99 százalékban a másik nyelvet mondták és nem az orosz. És ez szerintem nem azért volt, mert az orosz rosszabbul tanították vagy a nyelv lett volna nehezebb, hanem egyszerűen azért, mert kötelezővé tették. Van egy ilyen ellenállás a diákokban a kötelezővel szemben.

A.I.: Megtanultak a gyerekek angolul?

D.A.: Attól függ, mit értünk azon, hogy megtanultak.

A.I.: Elementek Angliába, tudtak ott élni. Életvitelszerűen. A nyelv nem akadály.

D.A.: Ahhoz mindig idő kell, hogy életvitelszerűen boldoguljanak. Ahhoz a középiskolai tudás nem volt elég. Nekem az egyetemi tudás sem volt elég, amikor először kimentem Londonba, nem volt elég ahhoz, hogy rögtön boldoguljak, annyira más a beszélt nyelv, mint az, amit az iskolában tanítottak. Most már más a helyzet, mert van egy sor multimédiás anyag, amivel a kiejtést és a legmodernebb nyelvhasználatot is közel lehet hozni hozzájuk, anyanyelvi szintre akár. Vannak filmek, a legmodernebb technika jelen van a tanulásban-tanításban, így élő nyelvet tanulhatnak, nem pedig a könyv nyelvét, amit mi tanultunk annak idején. Ráadásul a '70-es években még 40 fős csoportokat tanítottunk heti 2 órában, manapság pedig maximum 18 fő lehet egy csoportban, és átlag heti 5 órában tanulhatnak idegen nyelvet. Így sokkal nagyobb az esélyük, hogy beszélni is magas szinten megtanuljanak, ne csak írni-olvasni, és ne reszkessenek attól, hogy elkövetnek egy nyelvtani hibát.

A.I.: Van egy, mostanában egyébként gyakran hallott vélekedés, hogy az angol nyelvet eleinte könnyű tanulni, sikerélményeket hoz, aztán meg nehezebb...

D.A.: Én is így tudom. Ha a németet meg az angolt összehasonlítom, akkor ez így van a nyelvi struktúrákból következően. Az angol nem ragozó nyelv, a német ragozó nyelv, tehát nehezebb az elején megtanulni a németet, az angolt meg könnyebb, mert egymás mellé rakosgatjuk a szavakat, és kijön belőle egy értelmes mondat. De magasabb szinten sokkal több a különlegesség, a kivétel az angolban. Tehát aki felsőfokon akarja tudni, annak sokkal nehezebb dolga van, mint aki a németet akarja felsőfokon tudni, vagy akár az orosz.

A.I.: Az nem kétséges, hogy az angol a világ nyelve. Szükséges, bár nem elégséges feltétel, ami nélkül nem lehet boldogulni. Szerinted látják ezt a gyerekek?

D.A.: Mindenesetre megfogalmazzák ezt a véleményt. Igen, szerintem jól látják.

A.I.: Motiváltabbak ma a gyerekek nyelvtanulás szempontjából, mint mondjuk ti voltatok annak idején? Nem személy szerint értem.

D.A.: Egész biztos, hogy így van. Sokat jelent, hogy látják maguk előtt a lehetőséget, hogy akár egy iskolai szünetben kimehetnek egy idegen országba, és akkor használniuk kell a nyelvet. Sikerélményhez jutnak, ha tapasztalják, hogy képesek külföldiekkel kommunikálni. Meg látják azt is, hogy vannak álláslehetőségek, kimehetnek külföldre tanulni, de ahhoz tudni kell a nyelvet. Az idegen nyelv eszközzé válik számukra valamilyen cél eléréséhez, nem csupán egy tantárgy, amelyből osztályzatot kell szerezni a bizonyítványba.

A.I.: Szerinted a Lovassyban milyen az angol nyelv helyzete, mekkora a presztízse? Hol

van a helye a mi lovassys világunkban?

D.A.: Szerintem ez nálunk nagyjából úgy alakult ki, hogy melyek a kötelező érettségi tantárgyak. A magyar, a matematika, a történelem és az idegen nyelvek. Az idegen nyelvek közül pedig angolból érettségiznek minden évben a legnagyobb számban.

A.I.: *Amikor te voltál diák meg aztán egyetemista, akkor az angol nyelvtudás nyilván nagyobb kuriózum volt...*

D.A.: Igen. Ez így van. Angol-német szakon mindössze ketten végeztünk Debrecenben 1976-ban.

A.I.: *Az, hogy ez mára nem extra már, hanem „szériatartozék”, ez nem értékeli le egy kicsit az angoltudást?*

D.A.: Én nem úgy mondanám, hogy szériatartozék, én úgy mondanám, hogy alapvető kötelessége lenne Magyarországon a lakosságnak, hogy tudjanak angolul. Előfeltétel, ha bármilyen jó állást meg akarnak szerezni, vagy kimennek egy konferenciára, vagy akármilyen szituációba kerülnek, ahol külföldiekkel találkoznak, nem csak angolokkal, amerikaiakkal, egyszerűen alapvető dolog, hogy angolul tudni kell. Szerintem lassan oda jutunk majd, ahol a skandináv országok már régóta tartanak, hogy angolul mindenkinek kell tudni, mivel az ő nyelvüket kevesen beszélik világszerte. De ez nem devalválja az angol nyelvet, hanem alapvető szükségletté teszi. Természetessé: az anyanyelvén jól kell tudni, angolul is jól kell tudni. Tudni kell, és kész.

A.I.: *Nekem egy maradandó emlékem, hogy amikor az informatikai diákolimpiára összejöttek itt a gyerekek a világ minden sarkából, akkor angolul beszéltek egymással...*

D.A.: Igen, ez így volt.

A.I.: *Ült egymás mellett a magyar gyerek és a bolgár gyerek, és angolul beszéltek. De az egyik „magyarul” beszélte az angolt, a másik „bolgárul”, a harmadik „portugálul”. Nem gondolod, hogy ez egyszerűen eltorzítja az angol nyelvet?*

D.A.: Nem, nem gondolom. Nem hiszem, hogy olyasmi történne, mint a latinnal, ami holt nyelvvé vált, de lett belőle francia, spanyol, olasz. Nem. Bár az természetes, hogy a nyelvek mindig változnak. Úgy gondolom, ez a változás inkább az eredeti nyelv gazdagodását jelentheti.

A.I.: *Vissza a te történetedhez! Neked volt egy egyetemi kalandod is.*

D.A.: Igen, volt. Nyolc évig tartott az egyetemi kaland.

A.I.: *Mesélnél erről?*

D.A.: Igen. Úgy indult, hogy a Veszprémi Egyetemen a rendszerváltáskor azonnal felismerték annak szükségességét, hogy német és angol szakos tanárokat képezzenek, hiszen az orosz már nem volt kötelező, viszont nem volt elég angol meg német szakos tanár. Itt is bevezették a tanárképzést ebből a két nyelvből. Természetesen kerestek iskolákat is, ahol gyakorolhattak a leendő angol és német szakos tanárok, és a Lovassy is egy ilyen iskola lett. Először én is mentorkodtam, amit nagyon megszerettem. 1993-ban kaptam egy ösztöndíjat, ami tanárokat képző tanárokat támogatott, ez egy három hónapos ösztöndíj volt, egy hónap Budapesten, két hónap Londonban. Ez, meg a mentorkodás együttesen már elindított bennem egy olyan folyamatot, hogy esetleg ki kellene próbálni a tanárképzést egy másik irányból is. Ehhez jött, hogy '94-ben konk-

rétan fel is ajánlottak az egyetem angol tanszékén egy tanársegédi állást. Kis vívódás után igent mondtam. A kíváncsiságom győzött, bár én nagyon szerettem a Lovassyban, tudtam, hogy itt nagyon okos és motivált gyerekek vannak, de azt gondoltam, miért ne próbáljam meg. Ez tizennyolc éves lovassys pályafutásom után történt, és úgy gondoltam, hogy tizennyolc év talán az az idő, amikor az embernek váltani kell...a középfokról a felsőfokra lépni. Miért is ne?

A.I.: De aztán visszajöttél...

D.A.: Visszajöttem, igen. Eleinte nagy lelkesedéssel vettem bele magam az egyetemi munkába, érdekesnek, kihívásnak találtam, én magam is úgy éreztem, hogy fejlődök sok területen, mert naponta újat kellett tanulnom magamnak is, de aztán egy idő múlva... Több összetevője is volt. Azt hiszem, szerepet játszott, hogy Magyarország kezdte elveszíteni az érdekességét a külföld szemében. Egyre kevesebb külföldi tanár jött a tanszékre. Amikor oda mentem, még tizenhárom anyanyelvű tanár volt, amikor eljöttem, már csak másfél. Csökkentek az ösztöndíj-lehetőségek is. Eleinte kaptunk oktatói ösztöndíjakat Angliába, de szép lassan ez is elmaradt, a hallgatók színvonala is erősen hanyatlott az évek során. Egyre többen találkoztam, akik a kis kettesre hajtottak, meg is mondták, hogy ez után a diploma után szereznek egy másikat, ami majd „komolyabb”. Telítődött is a szakma, azt hiszem, egyre kevesebben találtak állást itt a városban vagy a környéken. Megváltoztak a feltételek.

A.I.: Evidencia volt, hogy a Lovassyba jössz vissza?

D.A.: Evidencia volt, de volt egy kis kitérő. Mert 2002-ben elcsábítottak hivatalnoknak, az Oktatási Hivatalba kerültem egy egészen kis időre. Eleinte azt hittem, minden nagyon jó lesz, rögtön kaptam egy szép íróasztalt, egy vadonatúj számítógépet, és köztisztviselői fizetést, csak aztán sehogyan sem tudtam ráérezni, hogy miért is vagyok én itt. Hogy miért vagyok én itt hasznos, meg ez nekem miért jó. Emlékszem, a szobám ablaka a Lovassyra nyílt, és láttam délelőttönként a gyerekeket a pályán focizni. Visszavágytam oda, ahol tanítás folyik. És akkor rádöbbsentem, hogy nekem nem hivatalnoknak kell lenni, hanem tanárnak.

A.I.: Elnézést, hogy megismétlem, de evidencia volt, hogy éppen a Lovassyba? Itt van Almádiban a kéttannyelvű gimnázium...

D.A.: Hívtak a kéttannyelvűbe is, de...nem tudnám megmondani pontosan, azt hiszem, ez is olyan ösztönös dolog volt, én nem tudtam semmi mást elképzelni. Ha középiskola, akkor az nekem csak a Lovassy lehetett. A gyerekek okosak, motiváltak, szerettem a tanári közösséget, munkaközösség-vezető is voltam. Lehet, hogy Almádiban szakmailag messzebbre jutottam volna, de úgy éreztem, nekem a közösség a fontos, közösséget pedig a Lovassyval éreztem. És hát a színvonal is, az a színvonal, ami itt van, hatalmas húzóerő. Igen, azt hiszem, evidencia volt, hogy a Lovassy.

A.I.: Neked két nagy nyugati nyelv volt a fejedben. Soha nem gondoltál arra, nem csábított a lehetőség fiatalabb korodban, évtizedekkel ezelőtt, hogy elmenj ebből az országból?

D.A.: Egyrészt nem is lehetett volna...

A.I.: Lehetett éppenséggel. Sokan disszidáltak.

D.A.: Nem, disszidálásra soha nem gondoltam.

A.I.: *Miért nem?*

D.A.: Mert bennem valóban van valamiféle hazaszeretet is. Úgy érzem, hogy nekem ez a hazám, nekem itt kell élnem, ha már egyszer ide születtem. Itt vannak a szüleim, itt vannak a rokonaim, itt vannak a barátaim, itt vannak a gyökereim. Itt képeztek ki az egyetemen, és nekem ez is számít, hogy itt adjak vissza valamit abból, amit kaptam, és ne máshol.

A.I.: *És a jobb élet? Az egzisztencia?*

D.A.: Maga az, hogy az ember tanár lesz, jelent valamit abból a szempontból is, hogy mennyire értékeli az anyagiakat. Az anyagiak önmagukban nem jelentették számomra a legfőbb motivációt soha.

A.I.: *Ma nagyon sok fiatal megy el az országból, és még többen fontolgatják, hogy elmennek. Te mint igazán hiteles itthon maradó, mit mondanál nekik, miért ne menjenek el, vagy ha elmennek is, miért jöjjenek vissza?*

D.A.: Azért, mert ez a hazájuk. Itt vannak a gyökereik. És ha az ember kitépi a gyökereit...jó, különösen fiatal korban át lehet ültetni egy másik talajba, de...soha nem fogja senki úgy otthon érezni magát egy másik országban, mint ahogyan itt. Mindig is hiányozni fognak a hagyományok és az a kultúra, amelybe beleszületett.

A.I.: *Volt az amerikás magyaroknak egy mondása, szerintem nagyon ide illik. Azt mondták ott, messzire szakadva, hogy itt lehetsz happy, de boldog soha.*

D.A.: Azt hiszem, ez kifejezi a lényegét.

A.I.: *Utolsó értekezletünkön elkészöntél tőlünk. Ezt mondtad többek között, ezt olvastad fel. „Az életben, amikor egy ajtó becsukódik, mindig kinyílik egy másik ... a folyosók azonban kibíráhatatlanok.” A változás így zajlik: általában egy bezáródó ajtóval, egy véggel, egy befejezéssel, egy veszteséggel, egy halállal kezdődik. Aztán egy nehéz időszakba érkezünk, ezt a befejezést siratva, és annak bizonytalanságában élve, hogy mi jön ezután. A bizonytalanságnak ez az ideje nagyon nehéz. De amikor már éppen úgy érezzük, hogy nem bírjuk tovább, valami új jelenik meg: egy újbóli beilleszkedés, egy új kezdet. Kinyílik egy ajtó. Ha harcolsz a változással, egész életedben harcolni fogsz. Ezért szükséges, hogy megtaláljuk a változás üdvözlésének, de legalábbis elfogadásának a módját.¹ Anna, mi jön most? Ajtók? Folyosó?*

D.A.: Az utolsó tantestületi értekezleten elhangzottakhoz hasonlót tudok most is mondani. Én most még a folyosón érzem magam. Igen, egy ajtó bezárult mögöttem. Valami nagyon fontos befejeződött az életemben, valami, ami eddig szinte teljesen kitöltötte. Távozom egy olyan közösségből, amely szinte a családom volt, biztos, hogy nagyon fog hiányozni, bármennyire zsúfoltak legyenek a napjaim a jövőben is. Amikor elbúcsúztam a csoportjaimtól, és utoljára csuktam be magam mögött az osztályterem ajtaját, tisztában voltam azzal, hogy más fogja őket elvinni az érettségi vizsgáig, vége a közös munkának, a napi találkozásoknak, és annak, hogy az életüket nap mint nap figyelemmel kísérhetem. Ezért fájdalmas a folyosón tartózkodni, fájdalmas a búcsúzás, és bár tudom, hogy az életem új fordulatot vesz, még nem látom pontosan az utat, csak a

¹ Elisabeth Kübler-Ross - David Kessler: Az idő leckéje

körvonalakat. Szerencsés vagyok, hívő lévén tudom, hogy a Jóisten bíz még rám feladatokat, tudom, hogy ki fog nyílni hamarosan egy ajtó, talán nem is csak egy. Hiszem, hogy hasznára lehetek még másoknak. Lehet, hogy ezentúl nem a tanítás–nevelés téren, lehet, hogy egészen más területre vezet a kinyílt ajtó. Tagja vagyok egy katolikus hívő közösségnek, ez azt jelenti, hogy nem marad légüres tér körülöttem, tartozom valahová. Tizenegy éve szerkesztője vagyok az egyházközségi havi lapnak, erre is több időm lesz a jövőben. Tagja vagyok három nyelvvizsga bizottságnak, és gondolkodom tankönyvírásban is. Bízom benne, hogy jóval több kulturális eseményen vehetek részt az eddigieknél, szeretek színházba és koncertre járni, és végre elővehetem a polcaimon olvasásra váró könyveimet is. Reményeim szerint több időm jut majd az emberi kapcsolataim ápolására is.

Azt hiszem, az első pillanatban igazán dermesztő kilépni arra a bizonyos folyosóra. Viszont ha az első dermedtségből magadhoz térsz, és körül nézel, biztos, hogy látni fogsz legalább egy szimpatikus ajtót, és talán meg sem kell várnod, hogy kinyíljon, próbálj meg kopogtatni, hátha előbb kinyílik. Én meg fogom próbálni!